

МОТИВИ

към проекта на Правилник за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания“

Причини, които налагат приемането на Правилника

Съгласно чл. 85 от приетия Закон за насърчаване на научните изследвания и иновациите (ЗННИИ), обн. ДВ, бр. 39 от 1 май 2024 г., министърът на образованието и науката издава Правилник за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания“.

Цели, които се поставят

Правилникът урежда организацията и функционирането на система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ).

Наблюдението и оценката на научноизследователската дейност ще се извършват на основата на малък брой индикатори, балансирано отразяващи постигнатите резултати и въздействието им върху обществото и икономиката. Количествено измеримите наукометрични показатели от световните бази данни ще позволят една прозрачна, независима и обективна оценка по три основни критерия – научни резултати, резултати по отношение на възпроизводството и развитието на академичната общност в България и обществено и икономическо въздействие на получените научни резултати.

Независимите източници на информация, необходими за оценката, са: информация от световните научни бази данни (SCOPUS и Web of Science), световните и европейските патентни бази данни, регистрите, поддържани от Националния център за информация и документация - Регистър за научноизследователската дейност в Република България, Регистър на действащите, прекъсналите и завършилите студенти и докторанти, Регистър на академичния състав и защитените дисертационни трудове на висшите училища, Регистър на висшите училища, отчети за дейността на Фонд „Научни изследвания“, както и данни, предоставени от самите висши училища, научни организации и ФНИ. Към основните източници и инструменти на системата за наблюдение и оценка е добавен и Българският портал за отворена наука, откъдето ще се

получава информация за показател 3.3. „Дял на научните резултати, достъпни чрез режим на „отворен достъп“ по отношение на общия брой научни резултати. Предвид общоевропейската политика за изграждане и развитие на Европейското изследователско пространство въвеждането на публикации в режим на „отворен достъп“ чрез този показател гарантира, че резултатите от научните изследвания са достъпни до възможно най-голям брой заинтересовани страни.

Проектът на Правилник предвижда организациите да предоставят допълнително и план за управление на научни данни. В изпълнение на политиките на ЕС за управление на научни данни държавите членки на ЕС следва да прилагат национални планове за действие за управление на научноизследователски данни, резултат от публично финансирани научни изследвания, включително свободен достъп. Висшите училища и научните организации трябва да гарантират изготвянето на план за управление на данните, който да се превърне в стандартна научна практика на ранен етап от научноизследователския процес, когато данните се генерират или събират.

Наблюдението и оценката ще се извършват на ниво организации, а не на ниво факултети и институти. Това се налага от факта, че на този етап международните наукометрични платформи на Web of Science и Scopus не предоставят в достатъчна степен информация по факултети и звена, а по организации и отделни учени. Освен това не всички публикации в базите данни са афилирани към съответен факултет или институт.

Срокът за верификация на данните от висшите училища и научните организации е до 15 септември на следващата отчетния период година. Този срок е съобразен с периода на публикуване на данните за броя на научните публикации в кварталите на международните бази данни Web of Science и Scopus, необходими за оценката. Срокът за изготвяне докладите с резултатите от оценяването на научноизследователската дейност на висшите училища и научните организации е 30 октомври на съответната година, а за дейността на ФНИ – 30 август.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Проектът на Правилника не води до въздействие върху държавния бюджет.

Очаквани резултати от прилагането на новата уредба

Чрез прилагането на Правилника ще се създадат условия за наблюдение на процесите на усвояване на средствата и резултатите от научната дейност на научните организации и висшите училища в страната. Оценката ще дава възможност държавата да

анализира ефективността на научната политика и да набелязва мерки за нейното оптимизиране на основата на съпоставимост и съизмерване на качеството на научноизследователската дейност със световните и европейските стандарти. С въвеждането на изискване за разработване от ВУ и НО на планове за управление на научните данни, резултат от публично финансирани научни изследвания, ще се гарантира ефективно управление на данните и тяхната достъпност за заинтересованите страни.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Предложеният проект на Правилник не е свързан с прилагането на европейското законодателство, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с правото на Европейския съюз.